

Atf Bilgisi: Kazaz, M., Özkan, B., Acar, N. (2024). 7 Ekim Olaylarına Yönelik Türk Medyasında Haber Çerçevesi, *Injocmer*, 4(2), 96-109.

Makale Geliş Tarihi:

17 Temmuz 2024

Makale Kabul Tarihi:

29 Temmuz 2024

ARAŞTIRMA MAKALESİ

7 EKİM OLAYLARINA YÖNELİK TÜRK MEDYASINDA HABER ÇERÇEVESİ

Mete KAZAZ¹
Berk ÖZKAN²
Nihal ACAR³

ÖZ

7 Ekim 2023 tarihinde Hamas'ın, İsrail'in güneyindeki yerleşim yerlerine saldırması sonucu Dünya'da ve Türkiye'de tüm gündem baştan sona değişmiştir. Türk medyasında olaya dair haberler hem geleneksel hem de dijital medyada yer almıştır. Bu çalışmada İsrail ve Hamas'ın yapılan haberlerde nasıl konumlandırıldığını ortaya çıkarmak için Van Dijk'in eleştirel söylem analizi kullanılmıştır. Analiz için tematik haber kanalları olan A Haber, Halk TV, Habertürk ve TRT Haber seçilmiştir. Bu televizyon kanallarında 8 Ekim 2023-15 Ekim 2023 tarihinde prime time zamanında yayınlanan ana haber bültenlerinin ilk iki haberleri incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda; haberlerdeki tarafların konumlandırılma şekli TRT Haber dışında Hamas-İsrail iken TRT Haber'de Filistin-İsrail olarak belirtilmiştir. Siyasi aktörlerin verdiği demeçler ana haber bültenlerinin ilk iki haberinde yer almıştır. Özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Hamas-İsrail olayı ile alakalı söylediği cümlelerin kullanıldığı belirlenmiştir. Haberlerde ana olayın içeriğine dair kurulan cümleler pasif seste kullanılırken olaya dair açıklama yapan kişilerin yer aldığı cümlelerin aktif seste olduğu yapılan analiz sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hamas, İsrail, Eleştirel Söylem Analizi

NEWS FRAMEWORK IN TURKISH MEDIA REGARDING THE 7 OCTOBER EVENTS ABSTRACT

As a result of Hamas's attack on the settlements in the south of Israel on October 7, 2023, the entire agenda in the world and in Turkey changed completely. In the Turkish media, news about the incident appeared in both traditional and digital media. In this study, Van Dijk's critical discourse analysis was used to reveal how Israel and Hamas were positioned in the news. The thematic news channels A Haber, Halk TV, Habertürk and TRT Haber were selected for analysis. The first two news of the main news bulletins broadcast in prime time on these television channels between October 8, 2023 and October 15, 2023 were examined. As a result of the research; While the positioning of the parties in the news is Hamas-Israel outside TRT News, it is stated as Palestine-Israel in TRT News. Statements made by political actors were included in the first two news of the main news bulletins. In particular, it is seen that the sentences said by President Recep Tayyip Erdoğan regarding the Hamas-Israel incident are used. While the sentences about the content of the main event in the news are used in passive voice, the analysis revealed that the sentences containing people making statements about the event are in active voice.

Key Words: Hamas, Israel, Critical Discourse Analysis

GİRİŞ

¹Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-0367-1091, mkazaz@selcuk.edu.tr

²Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6134-024X, ozkanberk@gmail.com

³Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-1552-5654, nihalacar@cumhuriyet.edu.tr

Medya, kitle iletişim araçları sayesinde toplulukları etkisi altına almaya başlamıştır. Bu araçlar, neyi izletmek isterse insanlar onu izlemektedir. Çünkü, insanların önüne koyulacak içerikleri onlar belirlemektedir. Birçok içeriğin arasında haberler, önemli bir yer kaplamaktadır. Medyaya yönelik yapılan ilk eleştirel çalışmaların odak noktasını haberler oluşturmaktadır. Haberin gücünü fark eden medya kuruluşları, kendi çıkarları ve ideolojileri doğrultusunda içeriği ayarlayarak haberleri kitlelere ulaştırmaya başlamıştır (Hepgon, 2011: 138).

Gündem belirleme kuramı, Maxwell McCombs ve Donald L. Shaw tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşıma göre, medya yöneticileri gündemi belirlemek için bazı konuları öne çıkarırken, bazı konulara daha az yer vermektedir. İnsanlar için medyanın öne çıkardığı konular önem taşımaktadır (Yaylagül, 2013:78). Medya tarafından verilen konular insanların odak noktasını o yöne çevirirken diğer meseleler geride planda bırakılmaktadır.

Çerçeveleme yaklaşımı, belirli bir konunun bazı yönlerinin seçilerek ön plana çıkarılması ile oluşturulmuştur. Belli bir konunun veya nesnenin medya gündemindeki sıklığından ziyade izleyicilerin konuya nasıl bakması gerektiği üzerinde odaklanmaktadır. Medyanın konuya nasıl bakılması gerektiği konusunda belirleyici olduğu, üretilen içerikte konunun hangi özelliklerinin ön plana çıkarıldığı ve sunumu önem taşımaktadır. Bireylerin o konuya nasıl bakması, o konu ile ilgili nasıl düşünmesi gerektiği ve medyanın kurduğu çerçeve ile bireyleri dolayısıyla toplumsal bakışı yönlendirdiği görüşüne dayanmaktadır (Akmeşe, 2020:41).

Profesyonel gazetecilik rutinleri ile benzer bir işleve sahip olan haberde çerçeveleme egemen güçler lehine ve onların düşüncelerinin yeniden üretilmesine yönelik bir pratik olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla haberde çerçeveleme pratiği de haber metinlerinin toplumsal gerçekliği bir ayna gibi yansıtmadığı, toplumsal gerçekliği inşa ettiği temelinden hareket eden görüşe dayanmaktadır. Gazetecilerin işini kolaylaştıran ve çok sayıda enformasyonun hızlı bir şekilde düzenlenmesini sağlayan çerçeveler yoluyla bir haber metnine konu olan olay ya da sorunun bazı kısımları görmezden gelinerek bazı kısımlarının vurgulanması ve öne çıkarılması söz konusudur. Dolayısıyla habere konu olan olay ya da sorunun izleyiciler üzerinde belli referans çerçeveleri harekete geçirilerek algılanması söz konusudur. Bu nedenle habere konu olan sorun ya da olay, medyanın kullandığı bu çerçeveler yoluyla yorumlanmakta, algılanmakta ve tartışılmaktadır (Kurt, 2015: 257).

Van Dijk'in eleştirel söylem analizi haberlerdeki bu çerçeveler için yapılan analizlerde mikro ve makro yapıların önemini vurgulamaktadır. Bu yapılar, haber metnindeki hikâye ve olay zincirinin hiyerarşik bir şekilde birbirini takip ettiği unsurları içermektedir. Bu unsurlar; ana başlık, alt başlıklar, başlıklar ve giriş paragrafları gibi öğeleri ayrılmaktadır. Bu hiyerarşik yapı, haberin temel unsurlarını ve önemli noktalarını belirlemeye yardımcı olmaktadır. Mikro yapılar bireyleri ve grupları kapsamaktadır. Bunlar, haberin içeriğini oluşturan kişiler ve unsurlardır. Makro yapılar ise bu mikro yapılarla etkileşim içinde olan çeşitli kurum ve kuruluşları içermektedir. Bunlar, haber metnlerinin daha geniş sosyal ve politik bağlamlarını yansıtırken metnin üretiminde etkili olan kurumları göstermektedir. Van Dijk'in eleştirel söylem analizi, çerçevelerdeki metinlerin içeriğini, yapılarını ve kullanılan dili inceleyerek sosyal güç dinamiklerini anlamak için bir çerçeve sunmaktadır (Sözen, 2017, 128).

7 Ekim 2023 tarihinde İsrail'in güney şehirlerine Hamas'ın saldırısı sonucu İsrail-Hamas çatışması başlamış ve dünya kamuoyu bu olayla ilgilenmiştir. Dünya genelinde haber bültenlerinin ilk sırasında yer alan İsrail-Hamas olayları hakkında Türkiye'deki televizyon kanalları da haber yayınlamıştır. Yayımlanan haber çerçevelerinde İsrail-Hamas'ın nasıl konumlandırıldığını anlayabilmek için bu çalışmada, Van Dijk'in eleştirel söylem analiz

metodu kullanılarak A Haber, Habertürk, Halk TV ve TRT Haber kanallarının prime time haber bültenlerinin ilk iki haberi incelenmiştir.

1. Çerçeveleme

Çerçeveleme kavramı, 1970'lerden itibaren önem kazanmış ve günümüzde siyasal iletişim çalışmalarında çok fazla kullanılan bir metin analiz modeli haline gelmiştir. Genel olarak çerçeveleme, medyanın sosyal gerçekliği yeniden inşa ederek kamuoyunu yönlendirme süreçlerinden birini ifade etmektedir. Bu teknik, haber metinlerinde günlük hayatta meydana gelen olayları ve konuları belirli bir bakış açısıyla sunarak kamuoyunun sosyal gerçekliğe ilişkin görüşlerini yönlendirme amacı taşımaktadır. Bateson, çerçevelemeyi "medyanın sosyal gerçekliğin belirli yönlerini seçme, vurgulama ve sunma eylemi" olarak tanımlamıştır (Bateson, 1972:277).

Çerçeveleme teorisi ilk kez psikoloji alanında kullanılmıştır. "Çerçeve" terimini psikolojik bir kavram olarak ilk tanıtan yazar Bateson'dır. Bateson'un tanımına göre çerçeveler, belirli mesajları diğerlerinin dışında bırakarak gerçeklik algısını yönlendirmektedir. Goffman, bu kavramı sosyolojik bakış açısıyla genişleterek toplumsal bağlamda yeniden yorumlamıştır. Goffman, "Çerçeveleme Analizi" (Frame Analysis) adlı kitabında çerçeveleme teorisinin gündelik hayat, gündelik hayatın kişiler tarafından anlamlandırılması ve bu anlamlandırma sürecindeki beklentilerin analiz edilmesi üzerine kurulu olduğunu ifade etmiştir. Çerçeveleme teorisinde Goffman, diğer teorilerine benzer bir şekilde toplumsal etkileşimi ve yüz yüze iletişimi ana bağlam olarak kullanmıştır (Yurdakul, 2019:133).

İletişim alanında yapılan çalışmalar, çoğunlukla ulusal ya da uluslararası kamuoyunda yer bulan ve toplumun büyük çoğunluğunu ilgilendiren bir sorunun haber içeriğinde nasıl çerçvelendiği konusuna yoğunlaşmaktadır. Ulusal veya uluslararası alanda toplumun büyük çoğunluğunu ya da tamamını ilgilendiren sorunlardan biri ise salgın hastalıklar ve bunlara yol açan virüslerdir. Salgınlar ve salgına yol açan virüsler, aynı zamanda kriz dönemleri olduğu ve dramatik sonuçlara yol açtığı için gazetecilerin en fazla dikkatini çeken konulardan birini oluşturmaktadır. Bu yönüyle çerçeveleme analizinin de odağında yer almaktadır. Kriz dönemleri gibi dramatik etkilere sahip sorunları inceleyen çalışmalarda, gazetelerin kullandıkları çerçeveler içinde strateji/çatışma çerçevesi ve etik/ahlak çerçevesi öne çıkmaktadır (Nisbet vd., 2003:36-70). Haberlerde çerçeveleme, haberlerin veriliş biçimi, haberlerin kendilerine ayrılan yerin boyutu; haberlerin yayınlandığı yer, sunuş tonu, başlıklar, fotoğraflar ve eşlik eden görsel ve işitsel öğelerle sağlanmaktadır (Foerstel, 2007: 54).

Profesyonel gazetecilik rutinleri ile benzer bir işleve sahip olan haberde çerçeveleme egemen güçler lehine ve onların düşüncelerinin yeniden üretilmesine yönelik bir pratik olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla haberde çerçeveleme pratiği de haber metinlerinin toplumsal gerçekliği bir ayna gibi yansıtmadığı, toplumsal gerçekliği inşa ettiği temelden hareket eden görüşe dayanmaktadır. Gazetecilerin işini kolaylaştıran ve çok sayıda enformasyonun hızlı bir şekilde düzenlenmesini sağlayan çerçeveler yoluyla bir haber metnine konu olan olay ya da sorunun bazı kısımları görmezden gelinerek bazı kısımlarının vurgulanması ve öne çıkarılması söz konusudur. Dolayısıyla habere konu olan olay ya da sorunun izleyiciler üzerinde belli referans çerçeveleri harekete geçirilerek algılanması söz konusudur. Bu nedenle habere konu olan sorun ya da olay, medyanın kullandığı bu çerçeveler yoluyla yorumlanmakta, algılanmakta ve tartışılmaktadır (Kurt, 2015: 257).

2. Haber Ekonomi Politikası

İnsanların birbirleriyle etkileşime geçmesiyle beraber ihtiyaçlarını doğada olan sınırlı kaynaklarla gidermeye çalışmış ve bunun sonucunda ekonomi ortaya çıkmıştır. İnsanlar, fazla olan kaynaklarını takas ederek ekonomik bir ortam oluşturmuştur. Üretim gücü fazla olan insanlar, ürettiklerini diğer topluluklara da ulaştırmaya başlamıştır. Bu sayede ekonomik

çevrede gittikçe genişlemiştir. Ekonomi kelimesi Fransızcadan türetilmiş, ekonomi politik terimi ise Antoine De Monch- Retien tarafından 1615 yılında ulusun durumuna dair hazırladığı raporda kullanılmıştır (Yaylagül, 2017:139).

Üretim gücü elinde olan insanlar, topluluklar üzerinde baskı kurmaya başlamıştır. Gereğinden fazla yapılan üretim, kapitalizmi ve tüccar sınıfını ortaya çıkarmıştır. Özellikle feodal toplumlarda olan bu ekonomik güç, Fransız İhtilali'nin yaşanmasıyla birlikte politik bir güç kazanmıştır. Fransız İhtilali'nden sonra siyasi güç ile ekonomik güç birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum sonucunda ekonomi politik kavramı ortaya çıkmıştır. Ekonomi politikte göre; verilen emek göz ardı edilmiş, mülkiyet sahipliği öne plana çıkmıştır (Fair Clough ve Graham, 2015:178).

Herman, ekonomiyi egemen güçlere hizmet eden ve siyasi temeller doğrultusunda kullanılan bir disiplin olarak görmüştür. Ona göre; ekonomik güce sahip olan kimseler, politik gücü de ele almıştır. 1950'li yıllara kadar bağımsız bir alan olarak incelenen ekonomi, Marksist ekonomi anlayışı ile birlikte eleştirel bir yaklaşımla incelenmeye başlanmıştır. Bu yaklaşımla, kapitalizm olgusu üzerinden ekonomi kavramı ele alınmıştır (Şeker ve Uzun, 2018:109). 1960'lı yıllara gelindiğinde ise iletişim alanında ekonomi politikinin etkisinin ne olduğu üzerine çalışmalar yapılmıştır. Herbert Shiller ve Dallas Smythe, medya çerçevesinde ekonomi politikini incelemiştir. Bu çalışmayla birlikte, medyanın ekonomi politikte araştırma ve çalışma alanı olarak literatüre girmiştir (Veyne, 2015: 170).

Televizyonun dünya çapında etkisini arttırmasıyla birlikte kamusal yayıncılığın yerini, ticarileşen özel yayıncılık ele almaya başlamıştır. Özellikle 1980'li yıllardan sonra televizyon yayıncılığı büyük bir oranda özelleşmiş, ticari sebepler nedeniyle farklı bir yöne doğru evrilmiştir. Bu dönemki medya içerikleri incelendiğinde, yayınların televizyon sahiplerinin istekleri doğrultusunda hazırlandığından dolayı tek tip haline geldiği görülmüştür. Daha sonraki yıllarda medya sektörü sahipleri değişmiş ve holding sahibi insanlar medya sektörünü ele geçirmeye başlamıştır. Ticari yapısı nedeniyle holding sahiplerinin ilgisini çeken medya sektörü, siyasi olarak da kullanılmıştır. Medyanın gücünü elinde bulunduranlar, iktidara karşı da bu gücü kullanabilmişlerdir. Medyanın gücü nedeniyle, iktidar ile medya kuruluşları arasında sürekli bir ilişki bulunmuştur (Adaklı, 2001: 152-155).

Medya, kitle iletişim araçları sayesinde kitleleri etkisi altına almaya başlamıştır. Bu araçlar, neyi izletmek isterse insanlar kabul etmek zorundadır. Çünkü, insanların önüne koyulacak içerikleri onlar belirler. Birçok içeriğin arasında haberler, önemli bir yer kaplamaktadır. Medyaya yönelik yapılan ilk eleştirel çalışmaların odak noktası haberlerdir. Haberin gücünü fark eden medya kuruluşları, kendi çıkarları ve ideolojileri doğrultusunda şekil vererek haberleri ulaştırmaya başlamıştır (Hepgon, 2011: 138).

Haber kavramıyla ilgili liberal-çoğulcular ve Marksistler farklı değerlendirmeler yapmıştır. Liberal yaklaşıma göre, basın özgürdür ve üretilen haberler nesnel olarak değerlendirilmelidir. Bu anlayışa göre; serbest bir pazar modeli benimsendiğinden, bireyler özgür bir piyasadan istedikleri kanaldan bilgi alabilmektedir. Marksistlere göre ise medya, egemen sınıfın çıkarlarına göre hareket etmektedir (İnal, 1996: 15). Bu yaklaşımlar, haberin ekonomi politikte bu şekilde değerlendirmişdir.

2.1 Gündem Belirleme

Medya araştırmalarının büyük bir kısmı ana akım iletişim çalışmalarına odaklanmaktadır. Yapılan çalışmalar birbiri ile ilişkili olduğundan dolayı benzer özellikleri içermektedir. Bu çalışmalarda kullanılan çerçeveleme ve gündem belirleme kuramları arasında

belirgin farklılıklar bulunsa da sıklıkla karıştırılmaktadır. Dietram Scheufele'a göre gündem belirleme; siyasi kararlar alınırken sorunların önemini ve bellekten alınma kolaylığını ifade eden tutum erişilebilirlik teorisine dayanmaktadır. Öte yandan çerçeveleme, konunun belirli yönlerini vurgulamaktan ziyade gelen bilgilerin yorumlanmasına olanak tanıyan beklenti teorisine dayanmakta ve yorumlayıcı şemalara atıfta bulunmaktadır (McCombs ve Donald, 1972:176-182).

Gündem belirleme kuramı, Maxwell McCombs ve Donald L. Shaw tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşıma göre, medya yöneticileri gündemi belirlemek için bazı konuları öne çıkarırken bazı konulara daha az yer vermektedir. İnsanlar için medyanın öne çıkardığı konular önemlidir (Yaylagül, 2013:78).

Çerçeveleme yaklaşımında belirli bir konunun bazı yönlerinin seçilerek ön plana çıkarılması esastır. Belli bir konunun veya nesnenin medya gündemindeki sıklığından ziyade izleyicilerin konuya nasıl bakması gerektiği üzerinde odaklanır. Yani medyanın konuya nasıl bakılması gerektiği konusunda belirleyici olduğu, üretilen içerikte konunun hangi özelliklerinin ön plana çıkarıldığı ve sunumu önem taşımaktadır. Bireylerin o konuya nasıl bakması gerektiğini, o konu ile ilgili nasıl düşünmesi gerektiği ve medyanın kurduğu çerçeve ile bireyleri dolayısıyla toplumsal bakışı yönlendirdiği görüşüne dayanmaktadır (Akmeşe, 2020:41).

3. Metodoloji

Araştırmanın bu kısmının alt başlıklarında çalışmanın metodoloji kısmına ait bilgiler verilecektir.

3.1. Araştırmanın Kapsamı ve Amacı

Çalışma kapsamında 4 tematik haber kanalında prime time'da yayınlanan 7 Ekim Hamas saldırısı ile ilgili haberler Van Dijk'in eleştirel söylem analiziyle incelenmiştir. Çalışma, tematik kanalların haberlerinde Hamas'ı ve İsrail'i nasıl konumlandığını öğrenmek amaçlanmaktadır. Ayrıca, haber ekonomi politikası bakımından çeşitlilik olması amacıyla A Haber, Halk TV, Habertürk ve TRT Haber kanalları seçilmiştir. 08 Ekim 2023-15 Ekim 2023 tarihlerinde belirlenen tematik kanallardaki ana haber bülteninde yayınlanan ilk iki haberi kapsamaktadır.

3.2. Yöntem

Van Dijk'in eleştirel söylem analizi, sosyal gücün kötüye kullanılması, tahakküm ve eşitsizlik eylemlerini anlamak için metin ve konuşmanın kullanımını araştırmaktadır. Ayrıca, yazılı haber metinlerinde yapılan analizlerde mikro ve makro yapıların önemini vurgulamaktadır. Tematik yapılar, haber metinlerindeki hikâye ve olay zincirinin hiyerarşik bir şekilde birbirini takip ettiği unsurları içermektedir. Bu unsurlar; ana başlık, alt başlıklar, başlıklar ve giriş paragrafları gibi öğeleri ayrılmaktadır. Bu hiyerarşik yapı, haberin temel unsurlarını ve önemli noktalarını belirlemeye yardımcı olmaktadır.

Mikro yapılar bireyleri ve grupları kapsamaktadır. Bunlar, haberin içeriğini oluşturan kişiler ve unsurlardır. Makro yapılar ise bu mikro yapılarla etkileşim içinde olan çeşitli kurum ve kuruluşları içermektedir. Bunlar, haber metinlerinin daha geniş sosyal ve politik bağlamlarını yansıtırken metnin üretiminde etkili olan kurumları göstermektedir. Van Dijk'in eleştirel söylem analizi, metinlerin içeriğini, yapılarını ve kullanılan dili inceleyerek sosyal güç dinamiklerini anlamak için bir çerçeve sunmaktadır (Sözen, 2017, 128). Bu çalışmada Van Dijk'in eleştirel söylem analizi kullanılarak belirlenen tematik kanalların prime time haber bülteninde yayınlanan 7 Ekim Hamas saldırısı haberleri ele alınmıştır. Televizyon haber hiyerarşisinde yayınlanan ilk iki haber, diğer haberlerden daha önemlidir. Haberin en önemli ve net bilgisi bu iki haberde yayınlanır. Ayrıca sayı olarak araştırma için yeterli olduğundan akşam haberlerinde yayınlanan ilk iki haber incelenmiştir.

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

7 Ekim 2023 tarihinde Hamas'ın İsrail'e düzenlediği saldırı sonucunda ulusal ve uluslararası medyada birçok haber yapılmıştır. Çalışma için haber ekonomi politiği bakımından çeşitlilik olması amacıyla A Haber, Halk TV, Habertürk ve TRT Haber kanalları seçilmiştir. Bu kanalların 8 Ekim 2023-15 Ekim 2023 tarihleri arasında prime time haber bültenlerinde yayınlanan ilk 2 haberleri incelenmiştir.

3.4. Nüfus ve Örneklem

Araştırmanın evrenini tematik haber kanalları oluşturmaktadır. Haber ekonomi politiği bakımından çeşitlilik olması amacıyla çalışmanın örnekleme olarak A Haber, Halk TV, Habertürk ve TRT Haber kanalları seçilmiştir. (Bkz. Tablo 1). Bu haber kanalları, 7 Ekim 2023 tarihinde Hamas'ın İsrail'e yaptığı saldırı sonucunda haber bültenlerinde birçok haber yayımlandı. Bu haberlerin Hamas'ı ve İsrail'i nasıl konumlandığını öğrenmek için bu çalışma yapılmıştır.

Haber Kanalı		Kuruluş Tarihi
1	TRT Haber	2010
2	Halk TV	2005
3	Habertürk	2001
4	A Haber	2011

Tablo 1. Araştırmanın Örneklem Grubu

3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanma yöntemlerinin dışında veri analizi ve yorumlama içinde gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle yeni verilerin yorumlanmasına ihtiyaç duyulduğunda söylem analizi uygulanabilir. Bu yöntemde kısa metinler ve diyaloglar parçalara ayrılır. Veriler, ilk olarak araştırmacının yaptığı açıklamalardan ibarettir (Gökçe, 2006:44) Hamas-İsrail Olaylarının haberlere yansıyan yüzü tematik kanallar olan A Haber, Halk TV, TRT Haber ve Habertürk'de yayınlanmıştır. Burada yayınlanan haberlerde Hamas ve İsrail'in nasıl konumlandırıldığı söylem analizi ile ortaya çıkmaktadır.

4. Bulgular

8-15 Ekim arasında seçilen kanallarda yayınlanan Hamas-İsrail haberleri, Teun A. van Dijk'in eleştirel söylem analizi doğrultusunda makro ve mikro düzeyde incelenmiştir. (Bkz. Tablo 2). Makro yapı içerisinde tematik ve şematik analizler yapılmıştır. Tematik analiz haber başlıkları, tanıtımlar, öne çıkanlar ve fotoğraflar gibi bölümleri kapsarken şematik analiz ana olayın sunumu, sonuçlar ve yorumlara odaklanır. Mikro düzeyde sözdizimsel analiz, bölgesel tutarlılık, kelime seçimleri ve retorik analizlerden yararlanılmıştır. Ayrıca cümle yapıları incelenerek söz dizimi analizi yapılmıştır. Haber metinlerindeki kelime seçimlerinin incelenmesi toplumsal aktörlerin inanç ve siyasi görüşlerini ortaya çıkarmıştır. Mikro düzeydeki analizlerden biri olan bölgesel tutarlılık analizi, haber metinlerinde ardışık cümleler arasında kurulan nedensel, işlevsel ve göndergesel ilişkileri ortaya çıkarma çabalarını içermektedir.

A) Makro Düzeyde Analiz

A) Makro Düzeyde Analiz		
1. Tematik Analiz	a) Başlık/başlıklar b) Haber Lideri	1. Alt başlık/lar 2. Alt başlık bulunmayan durumlarda haber ilk paragrafı alınmalıdır. Haber

2. Şematik Analiz	c) Fotoğraf durum	tek paragraftan oluşuyorsa ilk cümle haber başlığı olarak kullanılabilir. 1. Ana Etkinliğin Sunumu 2. Sonuçlar 3. Arka Plan Bilgileri (Önceki Olaylar Dahil) 4. Bağlamsal Bilgiler
	b) Yorum	1. Yeni Kaynaklar 2. İlgili Tarafların Yorumları
B) Mikro Düzey Analizi		
1. Sözdizimsel Analiz	a) Cümle yapılarının aktif mi pasif mi olduğu	
2. Yerel Tutarlılık	b) Cümle yapılarının basit mi yoksa karmaşık mı olduğu	
3. Kelime Seçimleri	a) Gündelik ilişkiler	
	b) İşlevsel ilişkiler	
4. Haber Retoriği	c) Referans ilişkileri	
	Bir fotoğraf	
	b) Güvenilir bilgi	
	c) Görgü tanıklarının ifadeleri	

Tablo 2. Teun A. van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi Modeli

4.1. Haberin Eleştirel Söylem Analizi

Söylem analizi örneklem olarak belirlenen A Haber, Halk TV, TRT Haber ve Habertürk kanallarında yayınlanan Hamas-İsrail haberlerine uygulanmıştır. Bu analiz, 08 Ekim 2023-15 Ekim 2023 tarihlerinde belirlenen tematik kanallardaki ana haber bülteninde yayınlanan ilk 2 haberi kapsamaktadır.

4.1.1. Makro Düzey Analizi

Van Dijk'in eleştirel söylem analiz modelinde yer alan makro düzey analizi, incelenen haber metinleri ile bir dizi tema oluşturarak makro kurallar dahilinde yapılandırılmıştır. Bu tabloda tematik ve şematik ana yapıların alt öğeleri; manşetler, haber başlıkları, öne çıkanlar, fotoğraflar gibi öğeler yer almaktadır. Yorum kısmında ana olay, sonuçlar, arka plan bilgileri, bağlamsal bilgiler, detaylı bir şekilde açıklanarak haber kaynakları ve olaydaki tarafların yorumları makro yapı içerisinde incelenmektedir.

4.1.1.1. 8 Ekim-15 Ekim Hamas-İsrail Haberlerinin Tematik Analizi: Manşetler, Haber Başlıkları ve Fotoğraflar

Tablo 3, 4, 5 ve 6'da 7 Ekim 2023 Hamas Saldırısına yönelik yayınlanan haberlere ilişkin manşet ve haber başlıklarından oluşan analiz yer almaktadır. Bu haberler, olaya dair farklı perspektiflerden bakmamızı sağlamaktadır. Bu manşet ve haberlerin analizi, tematik kanallar olan A Haber, Halk TV, Habertürk ve TRT Haber'in Hamas ve İsrail'i nasıl konumlandığını göstermektedir.

4.1.1.1.1. TRT Haber

Tarih	a) Manşetler ve b) Haber Kaynakları
8 Ekim 2023	a) Gazze Bombardıman Altında b) Filistin Sağlık Bakanlığı: 370 Kişi Öldü, 2 Bin 200 Yaralı Var
9 Ekim 2023	a) Erdoğan, Mahmud Abbas İle Görüştü

	b) İsrail-Filistin Gerilimine İlişkin Son Gelişmeler Ele Alındı
10 Ekim 2023	a) İsrail-Filistin Çatışması b) İsrail Ordusu, Gazze'ye Yönelik Saldırılarını Aralıksız Sürdürüyor
11 Ekim 2023	a) İsrail-Filistin Çatışması b) Bölgemizi Anafordan Çıkarmak İçin Ara Buluculuk Yapmaya Hazırız
12 Ekim 2023	a) Herzog'dan Harekat Açıklaması b) "İsrail Cumhurbaşkanı: Hamas'a Yönelik Uzun Vadeli Harekate Hazırlanıyoruz"
13 Ekim 2023	a) İsrail-Filistin Çatışması b) Erdoğan: Gerginliğin Bölgeye Yayılması İhtimalinden Endişeliyiz
14 Ekim 2023	a) Gazze'de İnsanlık Dramı b) Gazzeli Anne Oğlunun Şehadet Haberini Camiden Sala Okunurken Öğrendi
15 Ekim 2023	a) Abbas, Biden İle Görüştü b) Mahmud Abbas: Filistinlilerin Gazze'den Tahliyesini Tümüyle Reddediyoruz

Tablo 1. TRT Haber'de Prime Time'da Yayınlanan Haber Başlıkları

Tablo 3'te Hamas- İsrail olaylarına yönelik atılan başlıklara bakıldığında Gazze halkının ölü ve yaralı sayısı, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın diplomasi trafiği, İsrail tarafının açıklamaları ön planda yer almaktadır. Özellikle yapılan haberlerde "İsrail-Filistin Çatışması" başlığı hemen hemen her gün haber bülteni içerisinde kullanılmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, olayın durdurulması ve ateşkes için bölgedeki siyasi aktörler ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. TRT Haber, yaşanan olaylarda ölen çocukları ve kadınları haber bültenlerinde konu edinmiştir.

4.1.1.1.2. Halk TV

Tarih	a) Manşetler ve b) Haber Kaynakları
8 Ekim 2023	a) Son 50 Yılın En Kanlı Savaşı b) En az 600 İsrailli Öldürüldü, 2 Bin Kişi Yaralandı
9 Ekim 2023	a) İsrail-Hamas Savaşında 3.Gün b) İki Taraf ta Hayatını Kaybedenlerin Sayısı 3 Bin 300'ü Geçti
10 Ekim 2023	a) Karşılıklı Saldırıla Sürüyor b) Filistinli Gruplar Aşkelon Şehrine Çok Sayıda Roket Atıyor
11 Ekim 2023	a) Can Kaybı 2 Bin 200'ü Geçti b) İsrail Tarafında Bin 200, Gazze'de Binden Fazla Kişi Öldü
12 Ekim 2023	a) Savaşın 6. Günü b) 2 Taraf ta Toplam Can Kaybı 2 Bin 800'ü Buldu

13 Ekim 2023	a) Kara Harekatı Başlıyor Mu? b) İsrail Gazze'nin Kuzeyinden 1,1 Milyon Sivilin Ayrılmasını İstedi
14 Ekim 2023	a) İsrail'in Verdiği Süre Doldu b) İsrail Gazze'ye Yönelik Hava Bombardımanını Yoğunlaştırdı
15 Ekim 2023	a) İsrail Gazze'yi Vurmayı Sürdürüyor b) NY Times: İsrail Hava Şartları Nedeniyle Harekatı Erteleli

Tablo 2. Halk TV'de Prime Time'da Yayınlanan Haber Başlıkları

Tablo 4'te Hamas- İsrail olaylarına yönelik atılan başlıklara bakıldığında, Filistin ifadesi yerine Hamas ifadesi kullanılmıştır. Ölüm haberlerinden bahsedilirken yalnızca Gazze'nin değil, İsrail tarafının da can kayıpları hakkında bilgi verilmiştir. Yapılan haberlerde saldırıların karşılıklı olduğu belirtilmiştir. TRT Haber'in aksine bültenlerindeki ilk iki haberde, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın diplomasi trafiğinden bahsedilmemiştir.

4.1.1.1.3. A Haber

Tarih	a) Manşetler ve b) Haber Kaynakları
8 Ekim 2023	a) Gazze'de İsrail Bombardımanı b) İsrail Gazze'yi Havadan Vururken Bölgede Çatışma Sesleri Var
9 Ekim 2023	a) Erdoğan Mahmud Abbas ile Görüştü b) Erdoğan: Türkiye Çatışmaların Bitmesi İçin Gayret Gösteriyor
10 Ekim 2023	a) "Gazze Acımasızca Vuruluyor" b) Erdoğan: Şu Anda Gazze'ye Su verilmiyor. Hani İnsan Hakları?
11 Ekim 2023	a) İsrail-Hamas Çatışmalarında 5. Gün b) Hamas Aşkelon'u, İsrail Gazze'yi Vurmaya Devam Ediyor
12 Ekim 2023	a) İsrail- Hamas Çatışması b) Başkan Erdoğan: Milyonlarca Masum Hayatta Kalma Mücadelesi Veriyor
13 Ekim 2023	a) İsrail Lübnan Sınırını Bombalıyor b) İsrail Ordusu Canlı Yayında Lübnan Sınırına Bomba Yağdırdı
14 Ekim 2023	a) Gazzede İnsanlık Yok Oluyor b) Saldırılarda 724 Çocuk 458 Kadın Öldü
15 Ekim 2023	a) Gazze'ye İsrail Bombardımanı b) İsrail'in Devam Eden Saldırılarında 2450 Kişi Hayatını Kaybetti

Tablo 3. A Haber'de Prime Time'da Yayınlanan Haber Başlıkları

Tablo 5'te Hamas- İsrail olaylarına yönelik atılan başlıklara bakıldığında İsrail'in yaptığı saldırılar ile ilgili haberler bültenin ilk iki haberini oluşturmaktadır. Ayrıca

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çeşitli yerlerde yaptığı açıklamalar da ana haber bültenindeki ilk iki haberden bir diğeridir. Bu olaylara TRT Haber'in aksine Filistin yerine Hamas ibaresi kullanılmıştır. İlk iki haberde sadece Hamas-İsrail olayları değil, İsrail-Lübnan Olayları'da yer almıştır.

4.1.1.1.4. Habertürk

Tarih	a) Manşetler ve b) Haber Kaynakları
8 Ekim 2023	a) İsrail Resmen "Savaş Hali" İlan Etti b) Başbakanlık Ofisi: Savaş 7 Ekim 2023 Sabahı Başladı
9 Ekim 2023	a) Erdoğan ile Abbas Telefonda Görüştü b) Çatışmaların Son Bulması İçin Sükunet Çağrısı Yapıldı
10 Ekim 2023	a) İsrail Hamas Çatışmasında 4.Gün b) 830 Filistinli Hayatını Kaybetti, 4 Bin 250 Kişi Yaralandı
11 Ekim 2023	a) Gazze'deki Yıkım Uydudan Görüntülendi b) Maxar Saldırıların Ardından Bölgeyi Görüntüledi
12 Ekim 2023	a) İsrail-Hamas Çatışması b) Çifte Vatandaşlığı Olan 1 Türk Vatandaşı Yaşamını Yitirdi
13 Ekim 2023	a) Mescid-i Aksa'ya Müdahale Anları b) İsrail'den Gaz Bombası ve Plastik Mermiyle Müdahale
14 Ekim 2023	a) Netanyahu Gazze Sınırına Gitti b) İsrail Başbakanı: Sonraki Aşamaya Hazır mısınız?
15 Ekim 2023	a) Netanyahu Çelik Yelekle Sınıra Gitti b) İsrail Başbakanı: Sonraki Aşamaya Hazır Mısınız?

Tablo 64. Habertürk'de Prime Time'da Yayınlanan Haber Başlıkları

Tablo 6'da Hamas- İsrail olaylarına yönelik atılan başlıklara bakıldığında "İsrail Resmen "Savaş Hali" İlan Etti" haberi diğer tematik kanallarda yayınlanan ana haber bültenlerinden farklı bir haber olarak göze çarpmaktadır. Yaşanan bu olayı, Habertürk'te İsrail-Hamas çatışması olarak değerlendirmiştir. İlk iki haberde İsrail Başbakanı Netanyahu'nun verdiği açıklamalar yer almıştır.

Dört haber kanalının hepsinde Gazze'ye yapılan saldırılar hakkında haberler yer almıştır. Bültendeki ilk iki haberlerde Halk TV hariç Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın olaylara

yönelik yaptığı açıklamalar verilmiştir. TRT Haber hariç diğer kanallarda olayın başlığı olarak “ Hamas-İsrail Çatışması” kullanılmıştır. Her bir bültende ölen kişilerin sayısı belirtilmiştir.

4.1.1.3. 8 Ekim-15 Ekim Hamas-İsrail Haberlerinin Şematik Analizi

Şematik analizde haberlerde ana olayın nasıl sunulduğu, olayın sonuçları, arka plan bilgileri ve bağlam açısından analiz edilmektedir. Bu analiz metodunda verilen haberdeki bilgilerin kapsamlı olup olmadığı değerlendirilmektedir. Ayrıca ana olayın haberlerde nasıl yansıtıldığı ortaya çıkartılır (Güneş, 2018:13).

Dört tematik haber kanalının hepsinde ana haber bülteninde yayınlanan ilk iki haberde İsrail-Hamas olayları ele alınmıştır. Dünya kamuoyunu ilgilendiren bu olay 8 Ekim-15 Ekim tarihlerinde ana haber bültenlerinde ilk sırada yer almıştır. Yapılan haberlerde ana olaya bağlı kalınmış, yaşanan olaylar kapsamlı bir şekilde izleyiciye sunulmuştur.

Hem Filistin hem de İsrail tarafında yaşanan can kayıpları hakkında bilgiler verilmiştir. Habertürk: “830 Filistinli Hayatını Kaybetti, 4 Bin 250 Kişi Yaralandı” (10 Ekim). A Haber: “Saldırılarda 724 Çocuk 458 Kadın Öldü” (14 Ekim). Halk TV: “İsrail Tarafında Bin 200, Gazze’de Binden Fazla Kişi Öldü” (11 Ekim). TRT Haber: “Filistin Sağlık Bakanlığı: 370 Kişi Öldü, 2 Bin 200 Yaralı Var” (8 Ekim).

Halk TV, yaşanan olayları İsrail-Hamas savaşı olarak değerlendirirken; diğer kanallar, çatışma olarak olayı konumlandırmıştır. Olayın taraflarını TRT Haber, Filistin-İsrail olarak ifade ederken; diğer kanallar, Hamas-İsrail olarak belirtmiştir. Habertürk: “İsrail-Hamas Çatışması” (12 Ekim). A Haber “İsrail-Hamas Çatışmalarında 5. Gün” (11 Ekim). Halk TV: “İsrail-Hamas Savaşında 3.Gün” (9 Ekim). TRT Haber “İsrail-Filistin Çatışması” (11 Ekim).

Halk TV hariç, diğer haber kanalları bültenlerinin ilk iki haberlerinde Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın yaşanan olaylara dair yaptığı açıklamalar yer vermiştir. Habertürk, İsrail Başbakanı Netanyahu’nun yaptığı açıklamaları da ilk iki haberinin içerisine koymuştur. TRT Haber: “Erdoğan: Gerginliğin Bölgeye Yayılması İhtimalinden Endişeliyiz.” (13 Ekim) A Haber: “Başkan Erdoğan: Milyonlarca Masum Hayatta Kalma Mücadelesi Veriyor.” (12 Ekim) Habertürk: “İsrail Başbakanı: Sonraki Aşamaya Hazır Mısınız?” (15 Ekim)

4.1.2. Mikro Düzey Analizi

Mikro yapı analizinde, sözdizimsel analiz, bölgesel tutarlılık, kelime seçimleri ve haber retoriği yer almaktadır. Sözdizimsel analizde cümlelerin pasif-aktif ve basit-karmaşık yapıları incelenmektedir. Bölgesel tutarlılıkta haberde kullanılan cümleler arasındaki kullanılan bağlantılar, nedensel ilişkiler, tutarlılık ve tamamlayıcı cümleler irdelenmektedir.

4.1.2.1. Sözdizimsel Analiz

Ana olayın içeriğine dair kurulan cümleler pasif seste kullanılırken olaya dair açıklama yapan kişilerin yer aldığı cümlelerin aktif seste olduğu görülmüştür. Bu bağlamda Hamas-İsrail olaylarının yer aldığı haberlerden örnek pasif cümleler şu şekilde; A Haber: “İsrail Ordusu Canlı Yayında Lübnan Sınırına Bomba Yağdırdı” (13 Ekim). Habertürk: “Çatışmaların Son Bulması İçin Süknet Çağrısı Yapıldı” (9 Ekim). Halk TV: “Kent’ten Dumanlar Yükseldi” (14 Ekim). TRT Haber: Saldırılarda Sivil Yerleşim Yerleri Hedef Almıyor (8 Ekim) Aktif seste kullanılan cümleler ise şu şekilde; A Haber: İsrail’in Devam Eden Saldırılarında 2450 Kişi Hayatını Kaybetti (15 Ekim). Habertürk: Erdoğan ile Abbas Telefonda Görüştü (9 Ekim). Halk TV: İsrail’in Verdiği Süre Doldu (14 Ekim). TRT Haber: Gazzeli Anne Oğlunun Şehadet Haberini Camiden Sala Okunurken Öğrendi (14 Ekim).

4.1.2.2. Bölgesel Tutarlılık

Bölgesel tutarlılıkta haber metinlerini oluşturan cümleler nedensel, göndergesel ve işlevsel ilişkiler doğrultusunda değerlendirilmektedir. Haber sunumunda vurgulanan kişi ya da

konunun nasıl tanımlandığı, siyasi çerçeve ve tarafsızlık açısından ön plana çıkarılmaktadır (Doruk, 2013). Bu bölümde kullanılan veya tercih edilen kelimeler anlam oluşumu sürecinde önemli rol oynamaktadır. Seçilen tematik haber kanallarının haberlerindeki nedensellik ilişkileri incelenmiştir.

Halk TV: Son 50 Yılın En Kanlı Savaşı (8 Ekim)

En az 600 İsraili Öldürüldü, 2 Bin Kişi Yaralandı.

TRT Haber: Gazze’de İnsanlık Dramı (14 Ekim)

Gazzeli Anne Oğlunun Şehadet Haberini Camiden Sala Okunurken Öğrendi.

A Haber: Gazze’de İsrail Bombardımanı (Ekim)

İsrail Gazze’yi Havadan Vururken Bölgede Çatışma Sesleri Var.

Habertürk: Siren Sesini Duyan Böyle Kaçtı (11 Ekim).

Hamas Hayfa Kentine Roket Attı, Sirenler Çaldı.

Yayınlanan haberler de atılan başlıklar ile haberin içeriği arasında nedensellik kurulmuştur. Halk TV örneğinde; Son 50 Yılın En Kanlı Savaşı başlığının atılmasının nedeni ölü ve yaralı sayısının oldukça fazla olmasının haberde belirtilmesidir. Yani neden sonuç ilişkisi bulunmaktadır.

4.1.2.3. Kelime Seçimleri

Haberlerde kullanılan kelime seçimleri, haberi anlamlandırmak ve habercilerin inanç ve görüşlerinin yansıtılmasında oldukça önemlidir. Örneğin; aynı olayda kişinin hem terörist hem de özgürlük savaşçısı olarak tanımlanması, sunucunun ve kanalın ideolojik fikrini göstermektedir. Ayrıca kelime seçimleri izleyicinin haberi anlamlandırmasına katkı sağlamaktadır (Özer, 2002). Yapılan haberler incelendiğinde genellikle nötr cümleler kullanılmış, yalnızca kadın ve çocukların ölümüyle ilgili bilgi verilirken taraflı cümleler kullanılmıştır. Örneğin;

A Haber: İsrail- Hamas Çatışması (12 Ekim)

Milyonlarca Masum Hayatta Kalma Mücadelesi Veriyor.

4.1.2.4. Haberin Retoriği

Haberin mikro düzeydeki retoriğinde fotoğraf, grafik ve alıntılar gibi unsurlar güvenilirliği artırır ve haber temasının aktarılmasına yardımcı olur. Seçilen fotoğraf ve görseller izleyici algısını şekillendirmekte, haber retoriğinde güven oluşturma ve ikna etme konusunda hayati bir rol oynamaktadır (Güneş, 2018).

Yapılan haberlerde kullanılan fotoğraf, video, grafik ve alıntılar izleyici de güvenilirliği arttırmaktadır. Haberin temasını da iyi bir şekilde aktarılmasını sağlar. Gösterilen video ve fotoğraflar, haber retoriğinde güven oluşturmak açısından önemli bir rol oynamaktadır. Olayın ciddiyetini ve önemi göstermek için bombalanma görüntüleri haberlerde sıklıkla kullanılmıştır. İnsanların ilgisini çekmek için çarpıcı başlıklar ve ifadeler haberler içerisinde yer almıştır. A Haber: Erdoğan: “Şu Anda Gazze’ye Su verilmiyor. Hani İnsan Hakları?” (11 Ekim). Habertürk: “Biden: İsrail’e Desteğimiz Kaya Gibi Sağlam ve Sarsılmaz” (8 Ekim). TRT Haber: “Erdoğan: Gerginliğin Bölgeye Yayılması İhtimalinden Endişeliyiz” (13 Ekim). Halk TV: “NY Times: İsrail Hava Şartları Nedeniyle Harekatı Ertelede” (15 Ekim).

SONUÇ

7 Ekim 2023 tarihinde Hamas’ın İsrail’e saldırması sonucu başlayan İsrail-Hamas olayları, haber bültenlerinde ilk sırada yer almıştır. 7 Ekim’den sonra İsrail ve Hamas arasındaki çatışmalar artmış ve dünya kamuoyu bu olaylar ile yakından ilgilenmiştir. Türkiye’de birçok medya kuruluşu yaşanan olaylara dair haberler yayınlamış ve ana haber bültenlerinde bu

olaylara yer vermiştir. Medya ekonomi politiği açısından seçilen tematik haber kanalları olan A Haber, Habertürk, Halk TV, TRT Haber’de 8-15 Ekim 2023 tarihleri arasında ana haber bültenlerinde birçok haber yayınlanmıştır. Bu haberler, Van Dijk’in eleştirel söylem analizi metodu ile incelenmiş ve bu inceleme sonucunda birçok sonuç ortaya çıkmıştır.

Haberlerdeki tarafların konumlandırılma şekli TRT Haber dışında Hamas-İsrail iken TRT Haber’de Filistin-İsrail olarak belirtilmiştir. Haberlerde genel olarak nötr bir anlatım tarzı kullanılmıştır. Olayların içeriklerine dair bilgiler nötr bir şekilde verilmiştir. Yalnızca sivillerin katledilmesiyle ilgili olan haberlerde sunucular kendi fikirlerini de belirterek taraflı bir şekilde durumu değerlendirmiştir. Yayınlanan haberlerin izleyicinin ilgisini çekebilmesi için çeşitli görüntüler (Bombalama, Çatışma, Yaralı İnsan) kullanılmıştır.

Özellikle siyasi aktörlerin verdiği demeçler ana haber bültenlerinin ilk 2 haberinde yer almıştır. Bu haberlerde Özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın Hamas-İsrail olayları ile alakalı söylediği cümlelerin kullanıldığı görölmektedir. Dört haber kanalının da yayınladıkları haberlerde içerik ile haberde kullanılan cümleler arasından nedensellik ilişkisi kurulmuştur. Haberlerde ana olayın içeriğine dair kurulan cümleler pasif seste kullanılırken, olaya dair açıklama yapan kişilerin yer aldığı cümlelerin aktif seste olduğu görölmüştür.

Çatışma Beyanı

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Adaklı, G. (2001). “Yayıncılık Alanında Mülkiyet ve Kontrol”, (B. Keşanlıoğlu, S. Çelenk, G. Adaklı, ed.). *Medya Politikaları*. Ankara: İmge Kitabevi
- Akmeşe, Z. (2020). Televizyon Ana Haber Bültenlerinde Çerçeveleme: Türk Telekom Reklam Filmi Örneđi. *Middle Black Sea Journal of Communication Studies*, 5(1), 37-49.
- Bateson, G. (1972). *Steps to an Ecology of Mind*. New York: Ballantine Books,
- Doruk, Ö. (2013). Disiplin Toplumu Ve Haber Söylemi: Gökkuşadı Derneđi’nce Yapılması Planlanan Yürüyüşün Engellemesine İlişkin Haberlerin Çözömlenmesi. *İletişim Fakültesi E-dergisi*, (2).
- Fair Clough, N. ve Graham, P. (2015). “Eleştirel Söylem Çözömlenmesi Olarak Marx: Eleştirel Yöntemin Yaratılışı ve Küresel Sermayenin Eleştirisi ile Bağlantısı”. (Z. Özarslan ve Barış Çoban, Çev.). İstanbul: Su Yayınları
- Foerstel, L. (2007). *Medya ve Savaş Yalanlar*. İstanbul: Yordam Kitap.
- Güneş, A. (2018). Yazılı Basında Haber Söylemi: 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Seçim Haberlerinin Çözömlenmesi. İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi, 6 (12). 13-42.

- Hepgon, Z. (2011). İletişim ve Teknoloji. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi
- İnal, M. A. (1996). Haberi Okuma. İstanbul: Temuçin Yayınları.
- Kurt Vona, E. (2015). Kentsel Hareketlerden “Gezi Parkı Eylemlerinin” Yazılı Medyada Temsili. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. Isparta
- McCombs, Maxwell E. ve Donald L. Shaw (1972). “The Agenda-Setting Function of Mass Media.” *The Public Opinion Quarterly*, 36(2): 176-187
- Nisbet, M.C., Brossard, D., & Kroepsch, A. (2003). Framing science: The stem cell controversy in an age of press/politics. *Harvard International Journal of Press/Politics*, 8(2), 36–70.
- Özer, Ö. (2022). Eleştirel çözümlemesi: Haber örnekleri üzerinden bir inceleme. *Etkileşim*, 9, 36-54.
- Sözen, E. (2017). Söylem Belirsizlik, Mübadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite. Profil Kitap.
- Şeker, T. ve Uzun, B. (2018). Ciner Grubunun Ekonomi Politik Yapısı, *İnif E-Dergi*, 3(2), s. 107-129.
- Veyne, M. (2015). Marksizm ve Medya Araştırmaları Anahtar Kavramları, Çağdaş Eğilimler. (B. Cezar, Çev.). İstanbul: Yordam Kitap
- Yaylagül, L. (2017). Kitle İletişim Kuramları, Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar. Ankara: Dipnot Yayınları
- Yurdakul, H. (2019). Damgalama ve Çerçeveleme Boyutlarıyla Yazılı Basında Suriyeli Göçmenler. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.